

KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

SZERKESZTIK Dr. BRASSAI SÁMUEL és BOROS GYÖRGY.

Előfizetési ára egész évre 2 korona 40 fillér (1 frt 20 kr.) Egyes szám ára : 24 fillér (12 kr.)
A Dávid Ferencz Egylet rendes tagjai, 5 évi kötelezettséggel, egy évre csak 2 koronát fizetnek. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyl. pénztárnokhoz küldendő Kolozsvárra (viz-utca 5. sz.)

Budapesten.

(1896.)

A budapesti unitárius templomban, 1896. szept. 6-án, vasárnap d. e. tartott istentisztelet alkalmából írta: Tayler Frauk.

Imára gyültünk itten egybe, im!
Isten világa annyi tájáról,
Szívünkbe' s az ő lelke tükrein
A szeretetnek néma nyelve szól.

Imádkozunk; s bár más az ajk, a hang,
De egy az érzet, egy az értelem;
Számúzve innen fajzat és a rang:
Én ezt a helyet szentnek képzelem.

Oh légy velünk, Atyánk, e szép napon;
Az égi szikra kebleinkben ég,
S a mint kezét fog jó barát s rokon --
Szemünk feléd a fényes égbe néz.

A szenvedések tisztító tűzén
Elődeinket épen áthozád;
Hatalmadon, igazság fegyverén --
A szeretetről ismerünk *mi* rád

S hahogy magasra törne szellemünk,
Emberbaráti benső érzet —
Mely egyesít tevéled, Istenünk!
S mely szent fiadhoz — együtt — elvezet.

Szabadon.

Józan Miklós.

A konferencia után.

E - i

Ha visszagondolok arra a két napra, úgy vonul el szemem előtt, mint egy ködfátyolkép. Álomnak mondanám az egészet, ha nem látnám az ismert kedves arcok mosolyát, ha nem érezném a testvéri kézzsoritást, s ha nem venném észre az arcokon a meghatottság könnyeit.

Az, a mi a testi szemek előtt ment végbe, eltűnt s talán feledésbe megy, de az, a mi a lélekben megfogamzott és gyökeret vert, az itt van velem, ott van mindnyájunkkal, de nem apadóban, hanem növényben.

Az a buzgóság, a mely eddig áthatott, most kétszerte nagyobb mindnyájunkban, miután láttuk azt a nagy áldozatot, a mely arra készítette Amerika és Anglia fiait és leányait, hogy hozzájuk jöjjenek.

A léleknek az a kiöntetése, a tüznek az a gyújtó melege, a mely ott a budapesti unitárius templomban összeforrasztotta az egymástól teljesen idegen nemzetek gyermekeit az Isten előtti egység érzetében, az leirhatlan, az páratlan a mai rideg kor történelmében. Az nem közönséges dolog, az pünkösti esemény volt, midőn mindeneknek, a kik jelen voltak, szívök és lelkek egy vala.

A vasárnapi üdvözetek alatt a szónokok felülmúlták önmagukat. Ők maguk sem tudtak számot adni arról, a mi velük történt, csak köszönik az alkalmat és hálát mondanak az új szent keresztségért.

A ki nem volt jelen, az gondoljon arra, hogy Angliából tizenegyen, Amerikából 4-en voltak velünk: hajlott koru férfiak és nők, papok és üzletemberek. Ha a nagy távolság s nyelvünk teljes idegensége nem áll utjokban, kétszer-háromszor annyian lettek volna. Erről tesznek bizonyosságot az irásban beküldött nagy számú üdvözetek, melyek között az angol, és amerikai mellett, francia és német is volt.

A számos beszéd, felolvasás és üdvözet külön könyvben fog megjelenni. Mi csak visszhangot akartunk adni az ünnepnek a mely minket, kik ott voltunk, boldogított, azokat, kik ott nem voltak, örömmel töltötte el, látván az egység és egyetértés szellemét mi közöttünk élni és uralkodni!

Egy jó gondolathoz erős elszántság és kitartó munka kell s az megvalósul, hódít és terem új világot. Ezt mivelte a konferencia gondolata! Örvendünk, hogy megszülemlett, mert érezzük, hogy nagy szolgálatot tett már is. B. Gy.

Hymnus.

Oh Magyarok szent Istene!
Elődbe borulunk,
Ez ezredéves ünnepen
Neked hálát adunk!

Te voltál a mi Istenünk
Egy ezredéven át,
Te adtad örökül nekünk
E szép magyar hazát . . .

Török, tatár és belviszály,
Hogy meg nem törhetett:
Hű népeden örgonddal állt
Mindenható kezed.

Erőnket fejté — küzdelem.
Bölcsé tett — a csapás.
A honfibu — erénynyé lett
S követte áldomás . . .

A századok viharjai
Szülték a hősoket,
Kiknek a hircsillagjai
Ragyogják nevöket . . .

A megpróbáltatás, Uram!
Idvünkre lön csupán:
Uj ezredév dereng felénk,
Egy ezredév után.

Tiéd hálánk e szent napon,
Imánk feléd rebeg:
Oh Magyarok nagy Istene
Áld meg hű népedet:

Deríts reánk egy jobb jövőt,
Őrizd meg jogaink.
Nehagyd e honban, hogy ha van,
Zajongni ellenink . . .

Adj egyetértést, hű szívet
Szeretni a hazát
És annak őret, szent fejét:
A törvényes királyt! . . .

Hazánkért és királyunkért
Éljünk, és hogy ha kell:
Tudjunk meghalni hőskül
Mind, kit e föld nevel . . .

Egy cél legyen, egy küzdelem:
A hon igaz java,
Hogy boldog legyen minden nép
S a korona maga . . .

Rédiger Géza.

Egyetmás a konferenciáról. E-i

A nemzetközi unitárius konferencia egyebek mellett arra való volt, hogy ott nyugatfelé ne feledjék el a jó magyarok, hogy itt a keleten is vagyunk. Ezentul, mikor a napot felkelni látják, ránk gondolnak, ugy-e?

A budapesti unitárius templomnak felette nagy hibája, hogy alkalmilag nem bővithető. Szeptember 6-án az istentiszteletet csak fele rész hallgathatta, mivel nem volt elég hely a templomban.

A ki nem tudta megérteni, hogy az első pünköszt alkalomával a különböző nyelvű népek hogyan érthették meg egymást, az Budapesten megérthette, midőn az angol és amerikai követek beszédét végig hallgatta, mert lehetetlen volt nem éreznie a léleknek azt a tűzét s a szívnek azt a melegét, a mely

a hidegnek mondott angolok ajakáról lángokban áradott szét és nemcsak melegített, hanem gyújtott és könnyeket fakasztott. Ez volt az unitáriusok püükösti ünnepe az új ezer esztendő küszöbén.

Csak egy baj volt a miatt, hogy oly sokan voltunk Budapesten. Nem volt lehetséges mindenkivel kezetszorítani s egyikét szót váltani. De a száj helyett szólott a szív, a mely érezte az együttlét boldogító hatását.

A konferencián kiderült, hogy a magyar unitárius egyházban egy tekintélyes számú angol Colonia van, annyian beszélik az angol nyelvet nemcsak férfiak, hanem nők is. Ez bizounyal buzdítólag fog hatni ifjuságunkra s főleg papnövényedéink átlátják, milyen hatalmat ad a lelkész kezébe az angolnyelv ismerete. Örömmel hallottuk, hogy Kolozsvárt a nők szervezni szándékoznak egy angol társalgó kört.

Jóslatunk beteljesült. A konferencián lelkészkarunk meglepő nagy számban jelent meg, és nemhogy megbánták volna, hanem örvendeztek örömlükben, hogy ott dicsőíthették Istent hitben, lélekkel az ország szívében, hol Petőfi ajakáról szól a „Talpra magyar“ a hős honvéd geniusza a budavári szoborról szabadságot hirdet, s Dávid Ferencz átszellemülten jelenti ki: a hit Istennek ajándéka.

Egy öreg úr (nem unitárius) végig hallgatta a konferenciát. Egy pár nap mulva találkoztunk, megállított és így szólt: Köszönöm a sok élvezetet, mit nekem szereztek. „Sirtam a templomban“

Végzetetlen sajnáltam — írja lapunknak egy barátja — hogy csak lélekben vehettem részt az unitáriusok congressusán. Óhajtottam akkorra a fővárosba felmenni, hogy legalább kezet szoríthattam volna kedves hazámfiával, de körülményeim s beteges állapotom nem engedték . . . Istentől áldást kívánva tisztelettel vagyok.

Nem is gondolná az ember, hogy milyen nagy érdeklődéssel voltak az unitárius konferencia iránt hazánk minden részében a nem unitáriusok is. Egy magas állású férfi csak enyit mondott: „Örvendek, hogy az urak megcsinálták azt, a mit mi meg sem mertünk kísértetni.

Erdélyt az Unio irásban, a millenium tényleg egyesítette Magyarországgal, mert e bérczes kis hazarésznek apraja nagyja átment a nagyobbik testvérhez, vagyis át van törve Kárpát sziklás bércze s át van hidalva a nagy pusztá, melyek minket eddig elválasztottak egymástól. Az illendőség és a barátság azt hozza magával, hogy most már ők jöjjenek hozzánk s nézzék meg itthon háztüzünket Reméljük, hogy majd mikor Erdély s főleg Kolozsvár egyik fő büszkeségének Mátyás királynak, az igazságosnak, szobrát leleplezzük, akkor elfognak jöni ezernyi ezeren. Kolozsvár s az erdélyi részek ekkorra rendezzen egy kiállítást főképpen Erdély terményeiből és kincseiből s azonkívül fürdőit, bányáit, hegyeit, tavait, városait és falvait mutassa meg a testvéreknek, hogy ezzel legyen vége az előítéletnek és az idegenkedésnek.

A Royalban tartott drága (3.50) ebédről egy pap sem hiányzott, biznyságául annak, hogy az unitárius pap egy helyett három ebéd árát is megfizeti, csak együtt lehessen hitronaival.

Egy ur a konferenciái ebéden jeget rendelt maga mellé bizonyosan azért, hogy hűtse a leikeseést. Nem számított arra, hogy a székely, ha fázik, hóval szokott mosdani. Őt nem lehet kihozni a sodrából.

Dávid Ferencz széke a kiállítás történelmi csoportjában egy oly szobát diszit, a mely XVI. századbéli butorokkal van berendezve. A karosszék piros bársonnyal van bevonva. Mübecsén kívül az unitárius szemléltet kellemesen hatotta meg, hogy ez a nagy püspök egyetlen reliquiája.

A régi könyv-kiállításban a hitvitairatok csoportjában az unitárius műveknek egészen külön szekrénye volt, melyet főleg Dávid Ferencz művei foglaltak el. Tekintve, hogy azonkívül az unitárius énekes könyvekből és régi kéziratokból is van kiállítva, az aránnyal meg lehetünk elégedve.

Az angolok rólunk.

Egyik angol lap, a „Unitarian Bible Magazine“ érdekes cikket közöl „Millenium Magyarországon“ czimmal. Ebből közöljük az unitáriusokat közelebből érdeklő részt.

Az Európába bevándorlott és letelepedett ázsiai népek között a magyar volt az egyetlen, a mely felvette a keresztény

vallást. De ez oly népnél, mely egy Istenben hitt és csak egy feleséget tartott, talán egészen könnyű és természetes volt. Ők önkénytelenül léptek be a kereszténység közzé és nagy buzgalommal igyekeztek támogatni azt. Mikor a Protestantismus hullámai kezdették mozgásba hozni Európát, a magyarok protestánsokká lettek, de szellemi függetlenségük nem engedte meg, hogy a catholicismust elhagyva, megállapodjanak azon a szűk ösvényen, melyet Luther és Calvin kijelöltek számukra, hanem tovább mentek és unitáriusokká lettek. Ettől kezdve Erdély volt az unitáriusok gyűlpontja, ide menekültek háromság hívő testvéreik üldözése elől; itt küzdött Socinus és Blandrata a vallásszabadságért és itt tartotta fenn magát a mai napig valami száz kis unitárius gyülekezet míg Angol-, Francia és Olaszországban az elnézés tana csak lassan tudott gyökeret verni.

Ez a magyar nemzet most 1896. évben politikai fennállásának ezredik esztendőjében, Budapesten, országuk fővárosában egy nagyszabású kiállítással hívja fel a világ figyelmét arra, hogy megismerkedjék az ők becsülésre méltó történelmökkel és a civilizáció és művészetben való előhaladásukkal.

Ennek a megnyitását az ország minden városában nagy ünnepegekkel tették emlékezetessé. A királyi diszmenet, melyben az ősi fény és pompa volt bemutatva, a hadi szemlék, az új parlamentház megnyitása; a szobrászok, festők és más művészek, a gyárosok és gépészek kiállított gyűjteményei; a zenei és színházi előadások, lóversenyek, mind sok idegent vonzottak ezen ország meglátogatására, hogy ezzel a nemzetbe még több bátorságot öntsenek a jövőre nézve és hogy ezzel ezen tény, históriai tanulságul mélyen bevésődjék az emberiség szívébe.

Zóra.

Dowson angol követ levele

Ferencz József püspökhöz 1896. szept. 18.

Küldöm kéziratomat. Nem mulaszthatom el, hogy meg ne köszönjem szivességüket és azt az előzékenységet, a melylyel fogadták az angol követeket. Soha sem fogom elfeledni azt a melegséget, a melylyel engemet, mint a Brit. és külföldi unitárius társulat követét fogadtak. Ugy fogok visszaemlékezni rá, mint életem legkedvesebb emlékére. A Társulatomnak is jelentést teszek utam alatt szerzett kellemes tapasztalataimról s meg vagyok győződve, ott is teljesen fogják méltányolni az irántam tanusított szivélyességet. Alig tudom kifejezni, mily örömöm telt abban, hogy a püspök ural személyesen megismerkedhettem és őt tisztelt barátaim sorába felvehetem. Jövőben mindig mély

rokonszenvel fogok tekinteni közös ügyünk körül kifejtett nemes munkájukra és örömmel fogok rá gondolni, hogy Magyarországon milyen képviselőink vannak . . . . . Kérem adja át barátainknak legszívesebben üdvözlőmetet

Dowson Enfield H.

Rövid tudósítás a konferenciáról. E-T

A nemzetközi unitárius konferencián személyesen részt vettek: *Angliából*: Dowson Enfield, a Brit és külföldi unitárius Társulat elnöke, Tagart Lucia k. a., Ruttné asszony London, Jones Lloyd lelkész az Észak-Welsh egyházak követe Liverpool, Taylor Frank és neje, dr. Smith Vance és neje Manchester, dr. Greaves és neje Canterbury, Ward gyáros Liverpoolból. *Américából*: Williams lelkész és neje, New-York, Brintoné asszony Philadelphia és dr. Chester Boston. Üdvözlőket küldöttek Bowie a Brit. és külf. Unitárius Társulat titkára, dr. Drummond a Manchester College igazgatója, Carpenter Estlin tanár, Martineau Russel a British Muzeum aligazgatója, Hunter T a dr. Williams-könyvtár ny. könyvtárnoka London, Street Jakab lelkész Bristol, Chalmers lelkész Wakefield. *Américából*: Richmond Karolina Providence, Lyon Henrik Boston, Fretwell János, Cary a Melavile theol. akademia elnöke, Barrows a Cristian Register bostoni lap szerkesztője *Párisból*: a Delegation liberale nevében Schidler elnök, Charraud Desiré francia liberalis prot. lelkész; Sweizből Alther A. laseli lelkész.

Hazánknak mindenik részéből nagy számmal voltak jelen, férfiak és nők elannyira, hogy az unitáriusok száma 350–400-ra tehető.

Szept. 6-án d. e. 10 órakor úgy a külföldiek, mint a hazaiak együtt voltak a diszes unitárius templomban. Az istentisztelet közös énekléssel kezdődött, mely után Gál Miklós budapesti lelkész mondott szép és buzgó imát. Az alkalmi beszédet Ferencz József püspök tartotta oly kiváló sikerrel, a milyent csak ritka alkalom szül. A magyar hallgatóság el volt ragadtatva, az idegenek boldognak érezték magukat, hogy hallhatják az unitárius püspök egyszerűen bájos szónoklatát. Br. P. Horváth Kálmán főgondnok az egyház nevében tartott üdvözlő beszédet, a mely ez alkalomhoz méltó s gondolatokban gazdag szép szónoklat volt. Székely Ferencz budapesti egyh.-gondnok egyháza nevében üdvözlölte az angolokat és amerikaiakat, mint a kiknek a budapesti egyház fennállását és virágzását nagyban köszöni. Ezután az angol követ Dowson, az amerikai Williams, a walesi Jones, továbbá Ward, dr. Chester urak és Miss Tagart

szólottak. Egyik tul tett a másikon lelkesedésben és szonoki hévben. A beszédeket Boros György, Gál Miklós és Kovács János tolmácsolták.

Ezek után a kölesönös üdvözlések és az ismerkedés következett. A nagy társaság Székely Ferencz kuriai bíró vezetése alatt megtekintette az országházat és az igazságügyi palotát.

D. u. 2 óraker közös ebéd volt a Royal szállóban, melyben résztvettek mintegy százan. A pohárköszöntök sorát Ferencz J. püspök nyitotta meg a királyra, Daniel G főgondnok a külföldi vendégekre, Dowson Enfield ur a püspökre köszöntött. Nagy Lajos, Székely Ferencz, Jakab Elek, Gál Miklós, Williamsné asszony, Buzogány Mariska és még mások mondottak köszöntőt.

Szept 7-én 9 óraker nyílt meg a gyűlés. midőn Ferencz József püspök, mint az előkészítő bizottság elnöke rövid jelentést tevén az előkészítő bizottság működéséről, kérte a közgyűlést, hogy alakuljon meg. Derzsi Károly ajánlatára egyhangú felkiáltás útján megválasztattak elnöknek: Daniel Gábor, Ferencz József, Dowson Enfield és Williams Theodor; titkároknak Boros György, dr Chester és Jones Lloyd.

Daniel Gábor elnök egy terjedelmes és történelmi vonatkozásokban gazdag beszéddel nyitotta meg a konferenciát. Boros György titkár előterjesztést tett a külföldiek üdvözlöteiről, azután Péterfi Dénes kolozsvári lelkész és tanár tartott felolvasást: „a mi a vallásban múló és maradandó“ czímen. Gondos kidolgozás és az előadásban szonoki hév jellemezte. Dawsou Enfield ur az angol unitáriusok képviselője angol nyelven, az angol unitárius egyház jelen helyzetét és reményeit ecsetelte mély belátással. Dr. Smith theol. tanár német nyelven tudományos felolvasásban ismertette a biblia-kritika jelenlegi állapotát és a rokon kérdéseket. Kozma Ferencz kir. tanfelügyelő egy kiválóan sikerült felolvasásban kijelölte a lelkész teendőit a modern korban. Mindenik felolvasást nagy tetszéssel fogadta a hallgatóság.

Az elnöki tisztet teljesítő püspök a felolvassások után egy néhány találó vonásban körvonalozta azok tartalmát.

A konferencia egyhangulag meghatározta, hogy lefolyásáról egy emlékkönyv adassék ki, melyben a beszédek és üdvözlötek magyar és angol nyelven közöltössenek.

Végül Ferencz József működő elnök egy szép beszédben bezárta a konferenciát, melynek sikere minden várákozását felülmulta, nemcsak neki mint tervezőnek, hanem minden résztvevőnek is.

A konferenciáról külön czikkeben is megemlékezünk.

A Dávid Ferencz Egylet tagjaihoz.

Tisztelt tagtársak! Ismét egy év telt el egyletünk életéből Szabályaink szerint itt van a számadás ideje. Tiszteből kifolyólag kérem a tagtársakat, sziveskedjenek október 24-én d. u. 4 órára a kolozsvári unitárius főiskola disztermében közgyűlésre megjelenni s azt megelőzőleg egyleti tartozásaikat s ha volnának, indítványait a maga helyére beküldeni.

atyafiságos üdvözlettel

Dr. Brassai Sámuel,
egyl. elnök.

Az egyházkörökből.

Az udvarhelyi unitárius egyházkör évi rendes közgyűlését 896. július 9-én Jánosfalván tartotta Darkó Sándor esperes elnökle alatt. Ujra választatott az egyházköri fegyelmi bíróság. Rendes bírák: Sándor Mózes kir. tanácsos tanfelügyelő és Egyed Ferencz lelkész; pótbírák Daniel Lajos, birtokos és Kisgyörgy Sándor lelkész. A templomban Vári Albert igen szép sikert mutatott fel a szószéken.

Templomozás után esperes tette meg évi jelentését, kiterjeszkedve benne — a vizsgálószék adatai alapján — az egyházkör népességi, vagyoni, nevelésügyi s más egyéb viszonyaira is. Körünk egyházközségeiben az összes lélekszám 11627. 895-ben kereszteltetett 393, kik közül törvénytelen születésű volt 46 és így a szülöttek 11 8%, -a. Konfirmált 106 növendék. Eskettetett 107 pár. Meghalt 281. Hozzánk állott 21, elment 4. Köri ekklesiánk összes bevétele 10788 frt, kiadása 9824 frt. Összes közvagyon különböző czimeken kezelve 30009 frt, melyből mintegy 17375 frt kepealap. Ezenkívül a magtárak is szép értéket képviselnek. Adósság terheli az egyházkört 3446 frt. Az udvarhelyi egyházközségben a vizsgálószék később tartatván, vagyoni állása külön vétetett fel. Volt több czimen mintegy 10000 frtnyi vagyona. Ez közelebről, boldog emlékű László Ferencz vallásos buzgósága következtében nagyot emelkedett. Ugyanis nevezett jó emlékű aa. az unitárius egyház neve alatt megtakarított pénzt gyűjtötte az egyik udvarhelyi takarékpénztárban és most halálával a kiskönyvön 7965 frt 95 kr. szállott az udvarhelyi ekklesiára. Ezen kívül már régebben kelt végrendelete értelmében örökölt az ekklesia 2000 frtot és udvarhelyen egy jó karban levő házat -- a sópiacson — utóbbit neje halála utánra. Nagy örömmel vette hírül egyházkörünk is azon kitüntetést, melyben püspök ur ő méltóságát nagy és számottevő érdemeire

való hivatkozással, a királyi kegy részesítette. Lelkesült örömmel emelte határozattá, hogy az egyházkör nevében üdvözlőirat küldessék ő méltóságához.

Tanácskoztunk az esperesi fizetések tárgyában leküldött E. K. Tanácsi leirat felett is.

Körünk nevelésügyéről részletes kimerítő jelentést terjesztett be a nevelésügyi bizottság, illetve annak nevében Pál Ferencz bizottsági elnök. Örömmel látta ebből közgyűlés, hogy nevelésügyünk jó kezekben van, tanítóink mindnyájan lelkiismeretes munkásságot fejtenek ki növendékeink körül.

Még a segélyezési kérések véleményezésére kiküldött bizottság jelentése keltett érdeklődést. Egyéb fontosabb ügy — ámbátor, hogy egyéb itt még nem említett ügyekkel telt el a nap fele — nem volt. Különben tártgyorosozatba sem volt felvéve egyéb. És ez onnan volt, mert igen sok — a közgyűlésre nem tartozó mindennemű rendeletek felsőbb leiratok, utasítások stb. stb. olvastattak fel, melyek egynémelyike minden ide nem tartozandósága mellett is szóváltásra adván alkalmat, hozzá járult az idő czél és hasztalan elmulásához. És ezzel nem is a gyűlés végén, hanem a közepén bővítettett meg a tárgysorozat, minek a lett a következménye, hogy a figyelem lankadni, az érdekeltség gyengülni kezdett — egyrészt haza készülődött, hogy a gyűlés helyén ne sötétedjék: szóval, más fontosabb tárgyak rovására ment a hosszas olvasás.

Ez gyűlés végén szóvá is tétetett, melynek kapcsán kimondatott, hogy közgyűlés elébe nem tartozó dolgok jövőben ne vétessenek fel, nevezetesen a körözés útján közhírré teendő leiratok vagy rendeletek.

896. jul. 14.

Jelenvolt

Küküllői egyházházkörünk ez évi rendes közgyűlését B.-Szt.-Miklóson aug. 30-án tartotta. Esperesünk azon indítványa tette ezt lehetővé, hogy a hol 30 év után köri közgyűlés nem volt, M.-Szt.-Benedekkel közösen, még vedig B.-Szt.-Miklós $\frac{2}{3}$ -m, Sz.-Beneded $\frac{1}{3}$ költséggel járult a felmerülő költségek fedezéséhez. A közgyűlést istentisztelet előzte meg. Hadházi József deésfalvi lelkész tartott egykái beszédet Hozs. 4. 6. alapján. Istentiszteletünk méltóságát emelte esperesünk szép beszéde. Gvidó Béla esperes indítványára a köri olvasó-egylet újra alakítottatott s kimondatott, hogy e körben levő minden pap 2 frtot és kántortanító 1 frtot fizessen a könyvtár alapra. Köri pénztárnok Ütő Lajos hű számodást ad be. A nevelésügyi bizottság titkára Gálfalvi István terjedelmes jelenté-

E-i

séből a mult iskolai évről csak halasztást jelezhetünk. A felsőbb leírások mindenike tárgyalatott. A véleményre annyival nagyobb tere volt a közgyűlés tagjainak, hogy az egy előértekezleten megbeszéltetett és vélemény tekintetében megküldetett esperes által az egyes belső emberekhez és konzistorokhoz. Az esperesek tiszteletdíja felett volt egy kis harcunk, mely abban nyert általános kifejezést, hogy az esperesek tiszteletdíja egyformásíttassék. Javaslattott, hogy a kőri jegyzők és közügy-igazgatók is tiszteletdíjban részesíttessenek. Ohajnak mind szép : az eredményt nem tudjuk.

Kiss László
kőri jegyző.

Tört sugarak.

Felhívás előfizetésre.

ind.

Ezelőtt már néhány évvel elhatároztam magamban, hogy verseimből egy kötetet nyilvánosságra bocsátok E tervemet csak most valósíthatom meg. Könnyen lehetséges, sőt magam is úgy hiszem, hogy a versek belső értékét tekintve még most is siettem a közreadással. Azonban nem akarok továbbra is elzárkozni a nyilvánosság bíráló hatásától, mert hiszen öntudatos munkásságra törekszem s a kezdet kezdetén a legszigorubb bírálat is, ha jóakarattal párosul, többet ér a kétes értékű, szablonos dicséreteknél.

Nem csüggeszt az el engemet, hogy kevés eredményt érhettem el. A költészet élő virágai csak a nagyok, a geniek lelkében fogannak meg és tenyésznek bujáu, de azért ki mondhatná el, hogy a költészet iránt való rajongó szeretet, szent vágyakozás, nemes törekvéssel párosulva, ne termelt volna egy-egy erdei gyopár-virágot a magyar költészet számára? Engemet teljesen megnyugtatta az a tudat, ha egy néhány ilyen, vékony talajon fejlődő élővirágnak magvát érlelné meg bennem a nyilvánosság verőfényes napja.

Lelkem szeretetével csüngök a költészetten s ha gyöngge kezekkel pengetem is a lantot, érzem, hogy benső szükségemet elégitik ki. A kör, melyre a kötetten számítok, gyöngge tehetségem mellett igaz törekvésemet is fel fogja ismerni.

Ha lesznek, kik majd unottan teszik le kezeikből a kötetten, gondolják meg, hogy a kakuk sem hibás, ha egyhangu dala unalmassá válik. Zárják el tőle az erdőt lombos ágaival, a mezőt virágaival és illatával együtt és megszűnik az egyhangu nóta.

Nemcsak köteles szerénységből, hanem őszinte meggyőződésből vetem papirosra e sorokat. Beválthatatlan ígéreteket nem akarok tenni, a közönség hiszékenységét nem akarom kizsákmá-

nyolni. Ha valamivel majd többet fog érni a kötet, mint a milyen értékűnek mondtam, az leszen fáradsagomnak és törekvésemnek legjelesebb jutalma.

A verskötet TÖRT SUGARAK czim alatt folyó év november elején jelenik meg.

Csinos, izléses kiállításáról Betegh Pál jóhírű könyvkiadó kezeskedik (Székely-Udarhely.) Előfizetési ára: füzve két korona, diszkötésben 4 korona; mely összeg a kiadó nevére cizmezve, folyó év október 20-ig beküldendő. Fölösleges példányokat nem nyomatunk. Gyűjtőknek 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Szives támogatást remélve, vagyok Vargyas (u. p. Olasztelek, Udvarhelymegye), 1896. augusztus hó 25-én.

kiváló tisztelettel

Tarcsafalvi Albert.

Unitárius lelkész kör érdekében meghívó. E-1

Most már mindnyájan érezzük a szükségét egy lelkész kör megalakításának, mert átláttuk, hogy ha kevesen vagyunk is, egy központunk kell, hogy legyen, hol találkozzunk, hová erős kötelek fűzzenek, nehogy mint az oldott kéve széthulljunk.

Az alapelvekkel tisztában lévén, jelenleg csak a központi szervezkedés van hátra. E végett f. október 24-én d. e. 9 órakor az unitárius főiskola disztermében szervező közgyűlésre hívjuk meg az unitárius lelkészkar összes tagjait, a theologiai tanárokat és papjelölteket.

Tekintettel a változott viszonyokra, tekintettel az unitárius lelkészeket érdeklő számos kérdésekre, kérjük és reméljük lelkészeink teljes számban megjelenését A közgyűlés elébe szánt indítványok és javaslatok alólirottak bármelyikéhez október 15-ig bejelentendők

kartársi üdvözléssel

Kelemen Albert,

i. elnök.

Boros György,

i. titkár.

Régi dolgok. R. 5.

A legelső magyar nyelvű vizsgarend.

A kolozsvári unitárius főiskola egykori gondnoka Pákey Lajos sok nagybecsű régi dolgot hagyott hátra, ezek közül közöljük a *legelső magyar nyelvű vizsgarendet.*

Az Unitáriusok Kolozsvári Fő Oskolájá-
ban az 1841/2 oskolai első fél évben a' Fel-
osztályiakra dél előtti — az alosztályi-
akra nézve délutáni órákon tartandó köz-
vi'sgáltatás

R E N D J E.

Januarius - - - - holnapja

24-ik napján Dél előtt 8—12. Hittudomány.	✱	Dél után 2—6 Vallás.
25. „ 8—12. Természettan.	✱	2—4. Magyarnyelv. 4—6. Német nyelv.
26. „ 8—12. Hazai történet	✱	2—6. Erdély, Austriai Biro- dalom, és Europa földirata.
27. „ 8—12. Álladalmtan.	✱	2—6. Latin nyelv.
28. „ 8—12. Világ közönséges Története	✱	2—5. Ásványtan. 5—6. Magyar ország törté- nete
29. „ 8—12. Mértan.	✱	2—6. Számvetés.

30. „ **V A S Á R N A P.**

31. „ 8—11. Erénytan.	✱	2—4. Latin, és német nyelv gyakorlatok.
11—12. Görögnyelvtan.	✱	4—6. Olvasás és értelem gyakorlás.

Februarius - - - - holnapja

1. napján 8—12 latin nyel- vészeti gyakorlat.	✱	2—5. Templomi ének. 5—6. Kóta szerinti ének.
2. Köz osztályozás véghez vitele.		
3. Az osztályozás közhirre tétele délután 3 óraker.		

Kiadta **SZÉKELY MÓ'SES**
Oskolai Kormányzó.

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI MOZGALMAK.

— Személyi hírek A vallás és közokt. minister kinevezte Derzsi Gábor
közs. isk. tanitót, áll. isk. tanítóvá Kis-Solymosba, Gábor Dénes unitárius fel.

tanítót Kőkösre áll isk. tanítóvá. Fodor András bágyoni tanítót Csegezbe, Gáljalvi Ferencz mészki tanítót Kővendre. Az E. K. Tanácsa főiskola melletti elemi iskoláboz Kiss Jánost, a tordaihoz Szinte Vilmos okl. tanítókat nevezte ki.

— **A theologiai intézet új szervezete.** A millennáris évben theologióknk történelmében új korszak kezdődik. Az intézet egészen ujra szerveztetett. Főfelügyelője a püspök, az igazgatói teendőket teljesíti egy dékán. E tisztet az E. K. Tanács ideiglenesen Boros György tanárra ruházta. Szerveztetett egy vizsgáló és fegyelmi bizottság. A tanmenet egyetemi rendszer szerint iratott körül. Ezentul ko-loqualasok, alap- és szakvizsgálatok lesznek. A bizottság a püspök elnöklote alatt áll a tanári karból, a főisk. igazgatóból és az E. K. Tanács által választott 3 tagból, a kik Gyulay László, Molnár Sándor és dr. Veress Vilmos egyh. tanácsosok.

— **A sz.-kereszturi középiskola tanári karát** a vall. és közokt. minis-ter szintén bevette az orsz. tanári nyugdíjintézetbe.

— **A külföldi vendégek közül** Jones liverpooli lelkész és Ward gyáros a konferencia előtt Williams newyorki lelkész és neje meglátogatták torozskói, aranyos, nyikó és Háromszék vidéki egyházainkat s mindenünnen kedves emlékekkel tértek vissza, mert hveink kitünö vendégszereettel fogadták.

— **Egy ifju lelkész** — mint lapunkat értesitik — valóságos új világot terem-tett gyülekezetében. Azok, a kik eddig csak nagy ritkán voltak láthatók a templomban, most még délután is pontosan megjelennek, bizonyosságul, hogy a szöszéknek meg van a hatása, ha a szív teljességéből szól a száj.

— **Az E. Főtanács** okt. 25-én veszi kezdetét Kolozsvárt

— **Tarcsafalvi Albert.** Ezt a nevet az „Unitárius Közlöny“ olvasói ismerik s kedvesen emlékeznek azokra a költeményekre, a melyek alatt állani szokott, mert mindenikben volt érzés, izlés, bizonyos emelkedettség, mely Istenhez közelebb vitt. Hazafias érzületünk, szülői szívünk húrja, gyermeki kedélyünk örömiünk és bánatunk gyakran meglelte igazi szavát a Tarcsafalvi költeményei-ben s midőn élvezettel olvasta át egyiket-másikat, kíváncsian kérdezte, ki lehet ez a derék ember? Hát most már van alkalmunk megmondani. Egy falusi egy-szerű tanító, kit lapunk büszkén vall magáénak s kiröl olvasóink bizonnal nem mondanának le sokért. Ez az ifju költő most merészet gondolt, mert egy kötet költeményt akar kiadni. Olvasóink nézzék meg fennebb mit mond el a „Tört sugarak“-ról, vagyis költeményeiröl és gondoljanak egyet velünk: szerezzük meg Tarcsafalvi verseit, a „Tört sugarakat“ Egy példány ára 1 frt. (diszkötésben 2 frt). Eppen karácsoyi ajándéknak való! Nem kis előnyük a „Tört sugarak“-nak, hogy az országghírű író, Benedek Elek tart elejökbe bevezetésül egy prizmat, melyen keresztül nézve azok a magok eredeti színeikben látszanak. Mi kezdet-től fogva mindig annyira biztunk ez ifju költő sikereiben és olvasóink készségeben, hogy előfzetői számát ezerre merjük jósolni

EGYLETI ÉLET ÉS MUNKÁSSÁG.

A maroskörü Dávid Ferencz fiók-egylet ez évi rendes gyűlését 1896 augusztus 18-án tartotta Nyárad-Szent-Lászlón tisztelendő Kelemen Albert espe-res, alelnök előlése alatt. Fekete Gábor elnök ur a kolozsvári kir. ítélő-táblához történt kineveztetése alkalmából az elnöki tisztröl lemondván. Az egylet sajnosan fogadta magas pártfogójának távozását, de némi megnyugvást talál azon körülményben, hogy joltévó kezét még most sem vette le az egyesületröl, a mennyiben a kitünö tanítók jutalmazására eddig adni szokott évenkénti 30 koronát továbbra is felajánlotta. Elnöknek tkts. Schuller József törv. bíró úr választatott meg. Ebben a szerencsés választásban leli vigasztalását az egyesület elvesztett nagyérdemü elnökéért.

Az egyesület múlt évi bevétele	200 frt 33 kr.
„ „ „ „ kiadása	198 „ 42 „
Maradék	1 „ 92 „
Vagyonközlet takaréktárban	43 „ 84 kr.
Várandóság	117 frt — kr.

A könyvtár jelentékenyen gyarapodott, főleg a „Budapesti Szemle“ összes kötetivel. Felolvasást tartott: Ürmösi Kálmán és Szabó Lajos. Szavaltak: Farkas Lajos és Székely András. Mindenik derekasan oldotta meg feladatát.

Szabédon, 1896 aug. 20. Szabó Lajos fiók-egyl. jegyző.

Felhívás Egyesületünk tagjait és lapunk előfizetőit, kik díjaikkal hátralékban vannak, kérjük, szíveskedjenek azokat október első napjaiban beküldeni, hogy az ez évi számadásba felvehessük, mert számadásunk e millenárius esztendőben szokatlanul kedvezőtlen színben tünteti fel olvasóink pontosságát.

Az egyesület pénztárába f. é. jun. 24-től szept. 22-ig rendes tagsági díjat fizettek: Botár János és Kelemen István Toroczkó 95-96-ra, Ambrus Gergely, Benkő Mihály, Biluska Józsefné, Czákó József, Finla József, Gyulay Árpád, Gyula László, Lakatos Ferencz, Nick Antalné, Nyiredi Géza dr., Sárdi István, Veress Lajos dr., Ferencz József, Ferencz Józsefné, Sigmond Dezső, Farkas Vilmos, Kozma Ferencz, Kővári László, Létay Gábor, Mikó Imre, Mikó Imréné, Mina János, Molnár Sándor, Szász Ádám, Vécsi Sámuel Kolozsvár 96-ra, Barabás Sándor Bölön 95-96-ra, Útő Dániel Kálnok 96-ra, Székely Dénesné Torda 95-96-ra.

Előfizetési díjat fizettek: Deák Farkas, Hirschfeld Sándor és Strobel Károly Kolozsvár 96-ra, Albert János Torda 96-ra, Hankó Domokos Szt. Gotthárd 95-re, Gálos Dénes Máram-Sziget 95-96-ra, Nagy Tamásné Vajda-Szt. Iván 96-ra, Veress József Hátszeg 95-re, Ürmössy Kálmán Kőrmöcsbánya 96-ra, Komjátszegi Pál Ar-Rákos 96-ra, Szegedi Árpád Tuszán 96-ra.

A sz-Kereszturi fiók-egyl. pénztárába 1 frt rendes tagsági díjat fizettek: dr. Jankovich Pál, Jankovich Pálné, Bedő Dénes, Barabás József, Barabás Lajos, Pap Mózes Sz-Keresztur 96-ra, Derzsi Dénes Medesér 95-96-ra.

A felső-fehérvári fiók-egyl. pénztárába 1 frtot fizettek: Lőrinczy István, Ferenczy Lajos Felső-Rákóc, Útő Béla A. Rákos, Osváth Gábor, Zoltán Miklós Hévíz, Deák Miklós Ürmös, Kiss Aladár Datk 96. Unitárius Egyházközség Felső-Rákos 94-96.

A maros-köri fiók-egyl. pénztárába 1 frtot fizettek: Némethi Ida M.-Vécs 94-95-re, Kassay Károlyné, Kelemen Albertné, Kelemen Albert, Schuller József, M.-Vásárhely 96-ra.

Kolozsvárt, 1896. szept. 22-én
Gálfi Lőrincz,
pénztárnok.

TARTALOM: Budapest. (Köl.) Taylertől. Józán Miklós. 161. l. — A konferenzia után. B. Gy. 162. l. — Hymnus. (Költemény.) Rédiger Géza. 163. l. — Egyetmés a konferenziáról. 104 l. — Az angolokrólunk. Zora. Dowson Enfield. 166. l. — Rövid tudósítás a konferenziáról. 158. l. — A Dávid Ferencz Egyesület tagjaihoz. Dr. Brassai Sámuel. 170. l. — Az egyházköriktől Jelenvolt Kiss László. 170. l. — Tört sugarak. Tarsafalvi Albert. 172. l. — Unitárius lelkész körében meghívó. Kelemen Albert. Boros György. 173. l. — Régi dolgok. 173 l. — Egyház és iskolai mozgalmak: Személyi hírek. A theologiai intézet új szervezete. A sz-kereszturi középiskola. Egy ifjú lelkész. A fiatalág érdekében Tarsafalvi Albert. 174. l. — Egyesületi élet és munkásság: A maros-köri Dávid Ferencz fiók-egylet. Felhívás Nyugtázás. 175. l. —

Nyomatott Gámán János örökösénél Kolozsvárt (Belkőzépüzeza 2)